

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №1 им. А.Коцоева с. Гизель» МО-Пригородный район**

Рассмотрено:
на заседании МО
Протокол № 1
« 5 » 09 2017 г.
Руководитель МО Л.Т.Баширова

Согласовано:
Зам. директора по УВР
Ф.М.Яхъяева
« 7 » 09 2017 г.

Рабочая программа по родной литературе

Класс : 10

Учитель : Л.Т.Баширова

Количество часов : всего – 68; в неделю – 2 часа

Из них по развитию речи: 5 часов

10-ам къласы ирон литературайы кусаен программае цагтагонд арцыд Федералон паддзахадон ахуырадон стандарты домантæм гæсгæ. Программае араэст у Ирон æвзаг æмæ литературайы программаеты бындурыл (сфидар сæ кодта Республикае Цæгат Ирыстон-Аланийы Иумæйаг æмæ профессионалон ахуырады министрад, Дзæуджыхъæу, 2012).

Ирон литературае: хрестомати, 10кълас.Автор : Хъантемыраты Р. Дзæуджыхъæу. «СЕМ»2012.

Кусæн программæ 10-класæн арæзт у иумæйаг æмæ профессионалон паддзахадон ахуырады министрады стандарты бындурыл.

Аив литературæ рæзы аив ныхасæй. Уый нывæфтыд кæны æрдз æмæ цард, æвдисы адæймаджы æнкъарæнтæ, йæ хъуыдытæ, йæ хъуыддагтæ. Уый адæймагмæ æвзæрын кæны сыгъдаг бæллицтæ æмæ рæсугъд фæндтæ æмæ йæ хоны бæрзонд нысанмæ. Уымæ гæсгæ аив литературæйæн ис ахъаззаг ахадындынад адæмы царды.

Стыр нысаниуæг ис аивадон литературæйы фæрцы удварны хъомылады фарстатыл кусынæн, абоны рæстæгæн аргъ кæнын зонынæн; æгъдау, кад, намыс, патриотизм æмæ граждайнаг хæстæ цы сты, уый зонынæн; гуманон дунæмбарынад æмæ национ химбарынадæй хацджын кæнынæн; литературон уацмысы эстетикон æнкъарæнтæ æмбарынæн; ирон адæмы национ культурæйы сæйраг миниуджытæ литературон тексты агурынæн.

Нысантæ:

1. Аивадон тексты бындурыл литературæйы теорийæ зонындынадтæ раттын.
2. Скъоладзауты литературон уацмыс анализ кæныныл фæцалх кæнын.
3. Ахуырдаутæм рæзынкæнын аивадон уацмыс кæсыны культурæ.

Хæстæ:

1. Литературон уацмыс хуыздæр æмæ арфдæр æмбарын кæныныл кусын.
2. Скъоладзауты зонындынадтæ фылдæр кæнын бæстæзонæн æрмæгæй.
3. Ирон литературæмæ цымыдисдынад, уарзондынад рæзын кæнын.

Ранымад нысантæ æмæ хæстæ сæххæстгæнгæйæ, скъоладзаут райсдзысты ахæм *зонындынадтæ*:
- *Иумæйаг культурон – литературон арæхстдынад*: литературон уацмыс арф бамбарын æмæ банкъарын;

- Цард æмæ дунембарынæн зынаргъдæр цы хæзнатæ ис, уыдон зоныны архæстдзинад: йæ алыварсы дунемæ уарзон цæстæй кæсын; царды алы фæзындмæ хи цæстæнгас дарын, хи хъуыдытæ дзурын; литературæйы нысаниуæг æмбарын адæймаджы удварны хъомылады; адæймаджы æвзæр миниуджытæм критикон цæстæнгасæй кæсын; литературон уацмысы агурын дзуæппытæ зæрдæагайæн фæрстытæн;

- Кæсыны культураæ бæрзонддæр кæныны архæстдзинад: литературон уацмысмæ сфæлдыстадон цæстæнгас дарын; зæрдæмæ хæстæг темæтыл уацмыстæ æвзарын æмæ сæ кæсын; литературон уацмысы цы дуг æмæ

культурайы кой цæуы, уыдонимæ диологон ныхасы бацæуын; сæйраг архайджыты царды бацæуын æмæ сын сæ архайдæн аргъ кæнын зонын.

Спайдагонд æрмæг:

№	Ахуыргæнæн æмæ методикон æрмæг	Автор	Рауагæдад
1	Ирон æвзаг æмæ литературæйы программæ 1-11 къл.		Дзæуджыхъæу-2005.
2	Уæлæмхасæн æрмæг (мысинагтæ) ирон лит-ы уроктæм.	Уалыты Татьянæ.	Дзæуджыхъæу-2011.
3	Сочинении фыссынмæ цæттæгæнæн куыст.	Майрæмыхъуаты Фатимæ.	Дзæуджыхъæу-2011.
4	Ирон литературæйы истори.	Джыккайты Шамил.	Дзæуджыхъæу «Ир» 2003.
5	Ирон литературæ (хрестоматии). 10-къл.	Хъæнтымыраты Р.	Дзæуджыхъæу2006

ТЕМАТИКОН ПЪЛАН ИРОН ЛИТЕРАТУРÆЙÆ 10-ÆМ КЪЛАСÆН.

Программæмæ гæсгæ – 70 сах.

Уацмыстæ ахуыр кæнынæн – 50 сах.

Ныхасы рæзтæн – 6 сах.

Фæсурокты бакаст литературæйыл беседæтæн – 6 сах.

Фæлхат кæнынæн – 1 сах.

НЫХАСЫ РÆЗТ

ДЗУРГÆ НЫХАСЫ РÆЗТ

Аивадон уацмысы аив кæсын. Дзырдутон саразын, ног дзырдтæ дзы фыссын. Ахуыргæнинагæй йæхи сæрмагонд дзургæ æмæ фысгæ ныхасмæ пълан аразын зонын. Бакаст уацмысæн йæ мидисмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Проблемон характер кæмæн уа, ахæм дзургæ æмæ фысгæ сочинени (сæрмагонд, абарстон характеристикæ), кæй ахуыр кæныны, ахæм уацмысмæ гæсгæ (кæнæ та цалдæр уацмысмæ гæсгæ), Доклад æмæ реферат литературон темæйыл. Рецензи фæсурокты бакаст чиныгыл, кинонывыл, телеравдыстыл, спектаклыл.

Сæргонд (хай)	Сахагтæ	Уроктæ	Урочы темæ.	Лит-йы теори	Ныхасы рæзт	Фæлхат	Хибарæй каст	Нымац (къæл индарон пълан)
Разныхас.	1	1	Ирон сов-он лит-рæ 1917-1929 азты.					
			Фыццаг лит-он къор-тæ. Ирон фысджыты 1-аг чингуытæ.					
Коцойты Арсен.	5	1	Арсены цард æмæ æхсæнадон куыст.			Йе' сфæлдыстады мотивтæ Октяб. рев-йы агъоммæ.	Арсены радзырдтæ.	
		1	«Хæларттæ».	Радзырды композицион арæзт.	Батырбеджы фæлгонц.		Коцойты А. фотоальбом.	
		1	«Æнхæл нæ удысты».	Темæ, идейæ.	Леуаны фæлгонц.			
		1	Æлдæртты æввонг' цард æмæ зæхкусæг адæмы царды нывтæ радзырды.				Арсены радзырдтæ.	
		1	Гыццыл адæймаджы хъысмæт «Æнæном радзырд»-ы				Н.В. Гоголь «Шинель».	
Гæдиаты Цомахъ.	5	1	Цомахъы биографи, йæ рев-он куыст 1905-1907 азты. Трагеди«Ос-Бæгъатыр».	Элеги, историон трагеди		«Ахæстоны» фыстыты цикл.		
		2	«Ос-Бæгъатыр». Трагедийы историон бындур. Адæм æмæ æлдæртты быцау.	Социалистон реализм æмæ фæзминаг хъайтар.		«Мах удыстæм 9 æфсымæры».		
		1	Национ иудзинад æмæ сæрибары идейæтæ драмæйы.	Трагедийы сюжет æмæ композици.	Гæбайы фæлгонц.			
		1	Фæтæджы хъысмæт, йæ сæфты фæндаг.					
Сочинени.	1	1	Гæдиаты Ц. драмæ «Ос-Бæгъатыр»-мæ гæсгæ.					
Малиты Георги.	3	1	Георгийы царды хабæрттæ. Поэмæ «Гемур- Алсахъ».	Поэмæ. Романтизм	Сæйраг архайджыты фæлгонцтæ.	Малиты Г. лирика.	Малиты Г. кадджытæ.	

		1	Поэмæ «Темур -Алсахъ»- сэйраг хъайтары фæлгонц	Поэмæйы темæ, идейæ, композици.	Скъуыддзаг наизусть.	Тох æмæ рухсмæ сидыны мотивтæ Георгийы лирикайы.		
		1	«Дзандзирахъ»-ы сюжет, конфликт, идейæ.	Фольклоримæ бастдинад.				
Багъæраты Созыр.	2	1	- Созыры царды хабæртгæ. Багъæраты Созыры лирикаæ. Æмдз-гæ «Уалдзæг».		Фыссæджы биографи. Æмдз-гæ наизусть.		Гæдиаты Ц., Багъæраты С. - ирон-поэт-революционер.	
Барахъты Гино.	5	1	Барахъты Гиноы цард æмæ æхсæнадон куыст. Арæбиаты Гуыргъохъ. Дзыллæты сæрибарыл тох кадæджы.	Радзырды арæзт, йæ лирикон ахаст.	Гуыргъохъ - патриоты фæлгонц.			
		1	Тугисыны темæйы ног æвдыст октавæ «Уый»-ы.	Октавæ. Таурæгъ.	Тугисыны темæйы ног хуыз.			
		1	Патриотизмы темæ «Азджериты Куыщыкк»-ы. Бæстырæсугъды фæлгонц.	Кадаг.	Бæсты - рæсугъды патриотон æнкъарæнтæ	Ирон таурæгътæ (ахуыр-джы фæндонмæ гæсгæ).		
		1	Поэмæйы романтикон стили æууæлтæ.	Эпитеттæ, абарæнтæ.		Барахъты Г. радзырд.		
		1	Æгъдау æмæ лæгдинады уæлахиз радзырд «Цæр»-ы.					
Дзургæ ныхасы рæзт.	1	1	Фыдгæнджытæ сæ къахы бын нæ адамы кæй ныккодтой, нæ хæссын æз мæ сæрма, уый. Бахыгъд.					
Хъамбердиаты Мысост	2	1	Мысосты царды хабæртгæ. Поэты патриотизм æмдз. «Фæндон» -ы		Æмдзæвгæйы хъуыды.		Арсенты Х. Зынгæрдæ поэт	
		1	Фыдыбæстæ хъахъхъæныны темæ Мысосты поэзийы. Æмдз. «Фæдисы зарæг»			«Ныстуан Дзерассæмæ»		
Тыбылты Алыксандр	1		Тыбылты Алыксандры литературон – критикон бынтæ	Лит-он критикайы тыххæй сэйраг			Тыбылты А. рауагъдад	

							«Ирыстон». Цхинвал, 1988.ЗОНЫНДЗИН æдтæ.		
Беджызаты Чермен.	5	1	Беджызаты Ч. цард æмæ сфæлдыстад. Новеллæты цикл «Мæсгуытæ дзурынц».				«Мæсгуытæ дзурынц».		
		1	Зæронд æмæ ног царды нывтæ новеллæйы						
		1	Баймæт æмæ студентты фæлгонцтæ новеллæйы		Фæлгонцты гуманистон идейæтæ				
		1	Таурæгъ «Кодзыртæ». Таурæгъы конфликт, йæ фæлгонцтæ.	Таурæгъ.			Ирон таурæгътæ.		
		1	«Уанелы Тутыр»		Тутыры бæрæгбон				
Хъуылаты Созырыхъо.	5	1	Хъуылаты Созырыхъойы цард æмæ сфæлдыстад.		Фыссæджы биографи.	«Музейы».	Созырыхъо. «Хогаджы хъæстытæ».		
		2	«Иудзонгон». Кълассон тохы цаутæ мидхæсты рæстæджы.		Габейы фæлгонц.	«Æртындæсæй иумæ».	«Тотрадзы зарæг».		
			Уарзондзинад æмæ царды æцагдзинады темæ радзырды.		Габе æмæ Сæниаты уарзондзинад, сæ къласон хæрамдзинад.				
		1	«Дыууæ къæрныхы».	Юмор æмæ сатира.	Фæлгонц аразыны фæрæзтæ.				
		1	Адæмы уавæр æмæ ирон æхсæнад. Социалон быцаутæ радзырд «Номылус»-ы.						
Разныхас.	1	1	Ирон лит-рæ 30-æм азты.						
		1	Поэты оптимизм æмдз. «Нæ тæрсын æз»-ы.			Зарæг-гæнæджы фæлгонц.			
		1	Хохæгты цард æмæ сæ хъысмæт æмдз. «Фæстаг хъæбыс»-ы.						

		1	Сæрибары проблемæ æмдз. «Æз нæ хастон кæлæт» - ы					
		1	Царды нисаныл сагъæс æмдз. «Бонтæ бонты фæдыл уайынц»-ы.					
Боциты Барон.	3	1	Боциты Б. цард æмæ сфæлдыстад. «Саст рæхыс».	Романы тыххæй зонындзинадтæ фæарфдæр кæнын.	Бароны биографи.		Боциты Б. поэзи.	
		2	«Саст рæхыс». Цæлыччы фæлгонц.	Темæ, идейæ.	Хъайтарты сурæт.	«Цæлыкк сахары».	«Саст рæхыс».	
Сочинени.	1	1	«Цæлыкк - ног цардмæ бæллæг».					
Фæрнион Къоста.	3	1	Фæрнионы цард æмæ сфæлдыстад.		Радзырд фыссæджы тыххæй.			
		2	«Уады уынæр». Хохæгты тох хæдхæцæг паддзахы ныхмæ.	Фæзминаг хъайтар лит-йы.	Цæрайы фæлгонц.			
			Социалон æмæ этикон проблемæ.		Уацмысы романтикон ахаст.			
Туаты Дауыт.	3	1	Туаты Д. царды хабæрттæ. Драма «Сидзæргæс».	Драмæйы композици.		Сылгоймаджы фæлгонц Окт. револ. агъоммæ.	Мамсыраты Д. «Фыццаг къахдзæфтæ».	
		2	«Сидзæргæс». Нуцайы трагедион хъысмæт.	Сурæт æмæ удыхъæд.	Нуцайы фæлгонц.			
Ныхасы рæзт.	1	1	Сочинени «Сылгоймаджы» фæлгонц «Сидзæргæс»-ы.					
Мамсыраты Дæбе.	3	2	Дæбейы биографи, йе' сфæлдыстады характеристика. Радзырд «Аууон».	Сатира.	Козбаудзинад удхалæг миниуæг.		Радзырд «Фæсмон».	
		1	Цурон адæймаджы фæлгонц радзырд «Фæсмон»-ы.			Коллективизац ийы темæйыл фыст уац-тæ.		
Разныхас.	1	1	Литература Фыдыбæстæйы. Стыр хæсты азты.					
Кочысаты Мухарбег.	3	1	Кочысаты М. сфæлдыстадыл афæлгæст. Уарзондзинады мотивтæ «Сау цæстыты».					

		1	Адамон поэты фæлгонц æмдз. «Къоста Херсоны».				«Маæ хæс», «Бахсæв».	
		1	Райгуыраен бæстæ уарзын, лæгдзинад æмæ ныфсы мотивтæ æмдз. «Фæстаг салам», «Фыстаг мæ мадмæ», «Кавказ»-ы.					
Калоты Хазби.	3		Æмдз. «Зæхмæ курдиат». Лирикон геройы уæздан æнкъарæнтæ, йæ цардбæллон хъуыдытæ. («Фæстаг салам», «Хорзæй баззай, Ир», «Æз мæ цард...».)				«Хурмæ», «Дидинаг», «Кард».	
Плиты Грис.	6	1	Плиты Г. лирикаейы сæйраг фарстытæ. Хъайтарон национ удыхъæд авторы зондахаст æмæ хæсты философи æмдз. «Салдат»-ы.		Фыдыбæстæйы Стыр хæсты трагеди			
		1	Историон трагеди «Чермен». Йæ темæ. Йæ сюжетон бастдзинад фольклоримæ.			Чермены зарæг. Чермены таурæгътæ.		
		2	Чермен - адæмы бартыл тохгæнгæнæг.					
		1	Æлдæртты къорд, сæ миддуне, сæ зондахаст.					
		1	Уацмысы арæзт, сюжет, композици.				Плиты Г. «Сослан Цæразон», «Æнæсæттон», «Гамлет».	